WYNIA'S WEEK

Democratie in Italië: nieuwe kabinetten zonder verkiezingen

Posted on 30 januari 2021 by Willy Hemelrijk

Italië maakt alweer een kabinetscrisis door. Premier Conte heeft van de week het ontslag van zijn kabinet Conte II ingediend bij president Mattarella. Giuseppe Conte is een partijloze premier en hij weet Italië al sinds juni 2018 met verschillende meerderheden min of meer draaiende te houden.

In augustus 2019 stapte Salvini van de rechtse Lega uit het kabinet Conte I in de hoop bij vervroegde verkiezingen de grote winnaar te worden. Hij wacht nog altijd op die verkiezingen, want de centrum-linkse Partito Democratico sprong onverwachts in het gat dat Salvini's Lega had achtergelaten in het kabinet. En dus kwam in september 2019 Conte II aan de macht zonder die gevreesde vervroegde verkiezingen.

Ruzie over Europees geld

De laatste parlementsverkiezingen in Italië dateren van 4 maart 2018. Het parlement wordt in Italië voor vijf jaar gekozen. Als het Conte lukt om ook nu zonder

tussenkomst van de kiezer een kabinet Conte-ter te vormen (Conte III), dan moet Salvini misschien nog wel twee jaar wachten op zijn overwinning. En wie dan leeft, dan zorgt.

Conte II is in ieder geval een paar dagen geleden gevallen. De oorzaak was een motie van wantrouwen van Matteo Renzi, partijleider van Italia Viva. Renzi had eerst snel carrière gemaakt binnen de Partito Democratico, maar na strubbelingen splitste hij zich in 2019 af. Nu heeft hij vorige week met zijn Italia Viva het vertrouwen in het kabinet Conte II opgezegd vanwege onenigheid over de EU-steunfondsen (dat geld dat Rutte de Italianen eerst niet wilde geven). Renzi wil geen geld uit het Herstelfonds maar een lening uit het Stabiliteitsfonds. En dat geld moet dan naar de zorg gaan.

Vrees voor rechtse verkiezingswinst

Door de val van Conte II voelen de Partito Democratico (PD) en de Vijfsterrenbeweging (M5S, Movimento 5 Stelle) – tot dusver coalitiepartijen – de hete adem van vervroegde verkiezingen in hun nek. Zij vrezen dat de rechtse Lega het daarbij heel goed zal doen. En die niet alleen, want de rechtse kiezer heeft veel te kiezen: Berlusconi's Forza Italia (Hup Italië) is klein maar bestaat nog altijd.

En dan is er ook Giorgia Meloni met haar Fratelli d'Italia (Broeders van Italië). Van de rechtse partijen heeft alleen de Lega het woord Italia niet in haar naam. Misschien komt dat doordat de Lega vroeger Lega Nord heette, toen zij de onderste, zuidelijke helft van Italië nog wilde afstoten. Tegenwoordig is de partij ook in het zuiden populair bij mensen die naar meer *law and order* verlangen.

Links wil dus de verkiezingen liefst zo lang mogelijk voor zich uitschuiven. En dus wordt er al druk overlegd over een mogelijk nieuw kabinet. Om de beurt gaan de partijleiders op bezoek bij president Mattarella.

Het is wel duidelijk, dat de PD en M5S, Renzi's voormalige coalitiegenoten, liever niet nog eens met hem in een kabinet stappen. De hoop van die partijen is gevestigd op een samenwerking met Forza Italia. Liever zouden die linkse partijen het zonder het rechtse Forza Italia stellen, en dan in het enorme Italiaanse parlement een meerderheid zoeken door individuele parlementariërs aan zich te binden. Maar dat is in de weken voor de val van het kabinet ook al geprobeerd en niet gelukt.

Zo'n onwaarschijnlijke samenwerking van PD, M5S en Forza Italia heet in Italië een 'maggioranza Ursula', een Ursula-meerderheid. Die naam heeft zo'n coalitie te danken aan de manier waarop Ursula von der Leyen in 2019 tot voorzitter van de Europese Commissie werd gekozen. Van de Italiaanse fracties in het EU-parlement bleken toen alleen PD, M5S en Forza Italia op Von der Leyen gestemd te hebben, waardoor zij heel nipt gekozen werd.

Renzi: dan nog liever een zakenkabinet

Renzi valt dus waarschijnlijk buiten de boot. Hij heeft de eerste dagen van het overleg volgehouden dat het niet om de poppetjes gaat maar om de inhoud. Zijn tegenstanders hebben fijntjes laten weten dat de Italiaanse grondwet helaas een andere volgorde aanhoudt: president Mattarella zal een formateur moeten aanwijzen en daarna kan die met de overige poppetjes over de inhoud gaan praten.

Toen kwam bij Renzi eindelijk het hoge woord eruit: hij heeft niets op Giuseppe Conte persoonlijk tegen, maar hij zou toch graag zien dat president Mattarella iemand anders tot kabinetsformateur benoemt. Als dat te lastig is, vindt Renzi het ook geen probleem als Mattarella gebruik maakt van de mogelijkheid om zelf een zakenkabinet bij elkaar te zoeken. En anders maar nieuwe verkiezingen, verzucht Renzi.